

Oponentský posudek

Název bakalářské práce:

ODRAZ MORÁLNÍHO VÝVOJE VE HŘE PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ

Autor práce: Adéla Kozárová

Cílem práce, který si autorka klade, a který formuluje v úvodní části bakalářské práce je: „*zjistit, zda můžeme v chování předškolních dětí, především v jejich hře, pozorovat počátky morálního vývoje a do jaké míry jejich morální (či nemorální) chování koresponduje s dostupnými teoriemi...zda se u předškolních dětí vyskytují prvky morálního vývoje, které autoři popisují, případně zda existuje časový posun vůči teoriím*“ (s.7)

Teoretická část je prvoplánově v souladu s názvem práce pojata jako přehled poznatků o třech oblastech 1) o předškolním období obecně (s exkurzem k psychosexuálnímu vývoji a teorii psychosociálního konfliktu) 2) o hře a teorii hry 3) o morálním vývoji s přehledem relevantních teorií J. Piageta a L. Kohlberga. Autorka v teoretické části pracuje v jednotlivých kapitolách převážně s dvěma (případně třemi) zdroji literatury – jedním primárním pramenem a jedním až dvěma soubornými sekundárními zdroji. Tento postup umožňuje prezentovat základní informativní přehled o jednotlivých sledovaných tématech, ne však více. Nejvíce prostoru (s. 15-31) je věnováno hře, jak se ovšem později v empirické části práce ukazuje, šlo ve výsledku více o sledování a zaznamenávání projevů chování dětí v prostředí mateřské školy obecně, téma hry ustoupilo do pozadí. Naopak bych očekávala, že autorka v teoretické části zformuluje na základě dostupných teorií morálního vývoje svá východiska, zformuluje, jak ona bude v empirické části vnímat morálku, morální vývoj a svědomí (tedy ústřední termíny, se kterými operuje), co jsou pro ni ony „prvky morálního vývoje“, které chce sledovat. V teoretické části mi dále významně chybí přehled současných výzkumů ta toto téma v domácí i zahraniční literatuře, které mohly být diskutovány s autorčinými zjištěními, mohly pomoci autorce při výstavbě výzkumného plánu a formulaci výzkumných otázek.

V empirické části práce jsme nejdříve seznámeni s cíli práce – autorka objasňuje záměr sledovat morální vývoj na základě vztahu třetí k:

- 1) Autoritě
- 2) Pravidlům
- 3) Jednotlivců k sobě navzájem

Proč právě tyto oblasti autorka vybírá, a považuje za relevantní, zůstává neargumentováno a nekomentováno, následně, opět bez jakéhokoliv dalšího vysvětlení je stanoveno 13 výzkumných otázek. Již množství položených otázek zakládá pochybnost, zda je lze v rámci bakalářské práce uspokojivě zodpovědět. Způsob, jakým jsou otázky formulované, vyvolává otázky u mě jako oponenta. Např. výzkumná otázka: Jak se děti předškolního věku chovají k sobě navzájem? Jak na tuto otázku vůbec odpovídat? Má autorka na mysli celkový repertoár chování, nebo to myslela tak, že bude chování hodnotit na polaritách dobře/špatně? Nebo jinak? Získá-li nějaké odpovědi a poznatky o tom, „jak se děti k sobě chovají“, co s tím dál? Co od té otázky očekává? Lze tuto otázku uspokojivě zodpovědět a následně pak ještě 12 dalších? V empirické části se dále dozvídáme, že bylo sledováno dění ve dvou odděleních MŠ (52 dětí) v průběhu 8 měsíců.

Co však naprosto chybí, je kapitola, která by pojmenovala, objasnila a argumentovala vlastní charakter výzkumu, metodologii a způsob zacházení s daty – vyhodnocování a interpretaci. Až v kapitole 3.5. Výsledky se dozvídáme, že data byla dle autorky kódována a byly vytvořeny kategorie, jejichž výčtu se dále věnuje. Dále v práci je věnována kapitola výsledkům pozorování u starších a mladších dětí odděleně, jsou komentovány výsledky v rámci jednotlivých kategorií. V této stěžejní kapitole mi chybí především proložení a argumentace závěrů konkrétními příklady z pozorování (nebo alespoň odkazy na konkrétní stranu přílohy), čtenář je odkázán k tomu, aby si podklad pro autorčina tvrzení hledal v přílohách textu sám. V oddílu diskuze jsou autorkou předkládané výsledky konfrontovány s dílčími tezemi z teoretické části a je tak naplňována provázanost teoretického a praktického oddílu práce. V závěru práce se autorka snaží shrnout své poznatky z pozorování a odpovědět na výzkumné otázky, odpovědi považuji ovšem za celkově málo průkazně podložené.

Závěr: Práce splňuje všechny formální náležitosti, jazyková úroveň je vysoká, je využito minimální dostatečné množství odborné literatury, citace jsou četné a respektují platná pravidla. Teoretická část má přehledový charakter, chybí však přehled aktuálního stavu poznání v dané oblasti. K celkovému pojetí empirické části mám řadu výhrad, zejména pak k metodologii výzkumu a absenci jejího popisu, dále k hloubce analýzy dat a k absenci dostatečného proložení a podložení tvrzení autorky příklady z pozorování.

Práci doporučuji k obhajobě

Otázky k obhajobě

- 1) Jak byste popsala a argumentovala metodologii Vašeho výzkumu? Jak konkrétně jste pracovala s daty?
- 2) Při práci s dětmi jste s nimi cíleně hrála hry – jaké hry jste volila a proč? Jaká jste měla očekávání od zařazení právě těchto her?
- 3) Jaká Vaše výzkumná zjištění považujete za cenná, jaký vidíte jejich přínos?

Hana Valentová

V Praze 10. 6. 2013